

СОЦІАЛЬНО-ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВЕЛИКИХ МІСТ

ПІЧКУР Т.В., ВИСОЦЬКА Т.І., ЯКОВЛЄВА Д.В.

*Державний університет інфраструктури та технологій
pt1993@ukr.net*

На сучасному етапі розвитку суспільства дедалі гостріше постає проблема екологічно обґрунтованого розвитку урбанізованих територій.

Процес урбанізації, головною характеристикою якого є порушення динамічної рівноваги та самоорганізації природних систем, набуває в сучасному світі глобального характеру [1].

Сучасне місто – це не лише передумова забезпечення комфортного проживання й життєдіяльності населення, а передусім складна екосистема, стійкість якої залежить від забезпечення динамічної рівноваги міських систем [2].

Поглиблення процесів урбанізації призводить до ускладнення інфраструктури міста, у якій вагоме місце займає транспорт та транспортні споруди (автомобільні дороги, заправки, гаражі, станції обслуговування, залізниці зі своєю складною інфраструктурою, в тому числі підземні – метрополітен). Транспортні системи перетинають всі зони міста та впливають на його середовище (урбосередовища).

Транспортні викиди у великих містах України становлять до 90 % викидів забруднюючих речовин в атмосферу. Вони є головною причиною виникнення серцево-судинних та респіраторних хвороб міського населення. Потрібно також відмітити, що відпрацьовані гази транспортних засобів сприяють формуванню парникового ефекту на планеті, який зумовлює загальне потепління клімату. Так, в Україні 15 % викидів парникових газів, надходять в атмосферу від транспортної інфраструктури. У країнах із вищим ВВП на душу населення частка викидів від автотранспорту ще вища, тож з економічним розвитком України буде очікувати подальше збільшення викидів від автотранспорту. У країнах ЄС транспорт генерує чверть всіх викидів парникових газів. Проте, потрібно зауважити, що транспорт може розглядатись і як рушій переходу до кліматичної нейтральності, бо сучасні тенденції розвитку транспорту пов'язані із все більшим використанням електромобілів, які істотно скоротять викиди в

атмосферу. Щоб прискорити цей процес, потрібно впровадити відповідне законодавче підкріплення та змінити державні цілі.

Значною проблемою урбанізованого середовища є транспортний шум. Зрозуміло, що рівень шуму впливає на здоров'я людей. Транспортний шум не є постійним, його рівень залежить від інтенсивності та швидкості транспортного потоку, і може сильно змінюватися за короткі проміжки часу. Саме шум дорожнього руху позначається як *«головний міський екологічний стрес»*, що поступається лише забрудненню повітря [3]. Шум має накопичувальний ефект, тобто акустичне подразнення накопичується в організмі та з часом все сильніше пригнічує нервову систему.

Більшість вчених вбачають прямий зв'язок між шумом від руху транспорту з підвищеними ризиками виникнення серцево-судинних захворювань та загалом зменшенням тривалості життя містян на 10-12 років.

Постійно зростаюча щільність забудови міста є великою проблемою для спальних районів. Чим щільніша забудова, тим вища скупченість населення на незначній площі, і тим більший рівень нервового напруження. Психічне перенапруження призводить до перевтоми, заважає повноцінному відпочинку і врешті решт зумовлює зростання психічних розладів таких як депресія і тривожність, погіршуючи якість життя мешканців міст [4].

Отже, необхідність вирішення виникаючих в ході урбанізації екологічних, соціально-культурних, містобудівних та інших проблем вимагає постійного вдосконалення управління цим процесом.

Література

1. Бірюков Д. С. Технологічні та екологічні проблеми урбанізації Стратегічні пріоритети, №2 (27) - 2013 р. – С. 135-145.
2. Офіційний сайт Асоціації міст України URL: <http://auc.org.ua/bill> (дата звернення 05.10.2023)
3. Дронова О.Л. Мережа міст України та їх демографічна динаміка. Аналітичний звіт «Міста 2030: модернізуйся, або вимирай». Ukrainian Institute for the Future, Interproject GmbHK. 2018, 112 с. URL: <https://www.slideshare.net/ZubkoGennadiy/book2030cityinfuture> (дата звернення 05.10.2023)
4. Стецюк В. В., Бортник С.Ю. Основи урбоекологічних досліджень (на прикладі території Києва): навчальний посібник. К.: Принт-Сервіс, 2016. 167 с.